

ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА ТА ПОСЛІДОВНІСТЬ ОЦІНЮВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Забезпечення належного рівня фінансових результатів господарської діяльності машинобудівних підприємств потребує підвищення рівня їхньої конкурентоспроможності. Своєю чергою, розроблення комплексу організаційно-економічних заходів з такого підвищення повинно базуватися на оцінюванні потенціалу конкурентоспроможності підприємств машинобудування. З цієї метою необхідним є структурування масиву інформації, потрібної для вимірювання цього потенціалу, та розроблення дієвого інструментарію його оцінювання.

Необхідно зазначити, що на теперішній час питання організації інформаційного забезпечення оцінювання економічного потенціалу підприємств розглядається у значній кількості праць, зокрема у [1, с. 157–163; 2, с. 203–208; 3, с. 243–244 та ін.]. Проте, питання інформаційного забезпечення вимірювання величини такого різновиду економічного потенціалу підприємств, яким виступає потенціал їхньої конкурентоспроможності, розкрито у науковій літературі не повністю.

Важливо визначити сутність потенціалу конкурентоспроможності машинобудівного підприємства, під яким слід розуміти порівняльну відносно конкурентів характеристику сукупності ресурсів та компетенцій працівників підприємства (як наявних, так і таких, що можна набути додатково), які надають йому змогу забезпечити досягнення найкращого (як правило, максимально можливого) для цього підприємства рівня певної цілі (завдання). Зокрема, такою ціллю може виступати максимізація величин надприбутку підприємства від його операційної діяльності, тобто різниці між його операційним прибутком та добуток величини інвестицій, вкладених у здійснення операційної діяльності суб'єкта господарювання, на норму їхньої прибутковості.

Також важливе значення має належне структурування масиву вхідної інформації, необхідної для проведення оцінки потенціалу конкурентоспроможності підприємства, шляхом поділу її на окремі блоки. Доцільно виокремити такі блоки інформації, необхідної для оцінювання потенціалу конкурентоспроможності машинобудівних підприємств:

1) внутрішня інформація про чинники, які характеризують ресурси та компетенції працівників підприємства. Зокрема, ця інформація повинна включати відомості про: наявні на підприємстві обсяги основних засобів, а також матеріальних, трудових, фінансових та інформаційних ресурсів; якісні параметри наявних ресурсів; рівень організації виробництва та праці на підприємстві, а також системи менеджменту, що застосовується; рівень прогресивності технологічних процесів, що застосовуються на підприємстві;

2) внутрішня інформація про чинники, що характеризують продукцію підприємства. Зокрема, ця інформація повинна включати відомості про: параметри

якості продукції, яку виготовляє або може виготовляти підприємство; рівень інноваційності продукції, яку виготовляє підприємство, за її видами (тобто про міру її новизни); норми витрат ресурсів на виготовлення одиниці продукції кожного виду у натуральному вигляді;

3) внутрішня інформація про рівень витрат підприємства. Зокрема, ця інформація повинна включати відомості про: витрати різних видів виробничих ресурсів підприємства на одиницю кожного виду продукції, який воно виготовляє, у вартісних одиницях виміру; співвідношення між постійними та змінними витратами підприємства; співвідношення між операційними витратами та доходами підприємства за кожним видом продукції та за їхньою загальною сукупністю; співвідношення між фінансовими та операційними витратами тощо;

4) зовнішня інформація про чинники, які характеризують ресурси та компетенції підприємства. Ця інформація повинна включати відомості про: ціни на одиницю кожного виду виробничих ресурсів, які застосовуються на підприємстві; ставки кредитного відсотка та інші параметри фінансових ринків; умови транспортування та зберігання матеріальних ресурсів тощо;

5) зовнішня інформація про чинники, які характеризують особливості державної регуляторної політики. Зокрема, ця інформація повинна включати відомості про: умови оподаткування підприємства; встановлені державою вимоги до якості його продукції, а також до організації виробництва і праці; встановлені державою податкові та інші преференції для цього виду економічної діяльності (за їхньої наявності);

6) зовнішня інформація про чинники, які характеризують діяльність підприємств-конкурентів. Ця інформація повинна включати відомості про: обсяги та якість ресурсів кожного підприємства-конкурента, що застосовуються; рівень організації виробництва та праці на підприємствах-конкурентах, а також системи менеджменту, що ними застосовуються; технологічні процеси, які використовують у своїй діяльності підприємства-конкуренти; параметри якості продукції, яку виготовляють підприємства-конкуренти, та норми витрат ресурсів на виготовлення одиниці кожного виду цієї продукції; витрати на виготовлення одиниці кожного виду продукції, яку виробляють підприємства-конкуренти, та її питому капіталомісткість; обсяги виробництва та реалізації кожного виду продукції, яку виготовляють підприємства-конкуренти;

7) зовнішня інформація про рівень цін на продукцію підприємства та кон'юнктуру ринків її збуту. Ця інформація повинна включати відомості про: існуючий на теперішній час рівень цін на кожен вид продукції підприємства; обсяги попиту на кожен вид продукції підприємства; обсяги пропозиції на кожен вид продукції підприємства; параметри попиту на кожен вид продукції підприємства, зокрема його еластичність за ціною.

Володіння достовірними відомостями про основні параметри, що впливають на рівень потенціалу конкурентоспроможності машинобудівних підприємств, структурованої у перелічені вище блоки інформації, є необхідною умовою встановлення обґрунтованої величини цього рівня. Проведене нами дослідження по-

казало доцільність оцінювання потенціалу конкурентоспроможності машинобудівних підприємств за кожним видом продукції, що ними виготовляється. При цьому процедура оцінювання потенціалу конкурентоспроможності підприємства за певним видом його продукції потребує одночасного вирішення двох основних завдань: визначення найкращого технологічного способу виготовлення цієї продукції та встановлення оптимального натурального обсягу її виробництва та реалізації. З цієї метою слід виконати таку послідовність дій:

- 1) збір вхідної інформації;
- 2) вибір найкращого різновиду продукції за співвідношенням між її ціною та споживчими характеристиками;
- 3) визначення оптимального натурального обсягу виробництва підприємством, що досліджується, обраного різновиду продукції;
- 4) обґрунтування доцільності заміщення існуючого на підприємстві різновиду продукції на найкращий її різновид;
- 5) обчислення сподіваного (максимально можливого) надприбутку, який отримує підприємство, що досліджується, від реалізації певного виду його продукції;
- 6) зіставлення сподіваного надприбутку, який отримує підприємство від реалізації певного виду його продукції, із загальним сподіваним надприбутком усіх підприємств машинобудівної галузі у частині цього виду продукції.

Список використаної літератури

1. Кузьмін О. Є. Діагностика потенціалу підприємства / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник // Маркетинг та менеджмент інновацій. – 2011. – № 1. – С. 155–166.
2. Маслак О. І. Основні етапи оцінювання стратегічного потенціалу підприємства / О. І. Маслак, Л. А. Квятковська // Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет. Серія «Економіка та менеджмент». – 2012. – Вип. 9 (34). – Ч. 1. – С. 201–210.
3. Сегедій О. М. Інформаційна база аналізу інвестиційної привабливості підприємства / О. М. Сегедій // Актуальні проблеми економічного та соціального розвитку виробничої сфери. – Донецьк: Донецький національний технічний університет, 2006. – С. 243–244.

**Серкова Г. М., аспірант,
Донецький національний університет, м. Вінниця**

МЕТОДИКИ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальність і своєчасність проведення аналізу науково-методичних підходів до оцінки рівня економічного розвитку підприємства підтверджується необхідністю вдосконалення вже існуючих концепцій вимірювання досягнень, адже, саме недосконалість системи оцінки економічного розвитку підприємства впливає на якість системи управління і ефективність його функціонування.

Вивчення та аналіз літературних джерел щодо проблеми оцінювання рівня економічного розвитку підприємства дає можливість стверджувати, що сьогодні не існує єдиного підходу до вирішення цього питання. Так, серед методів оцінки економічного розвитку підприємства, які розроблені вітчизняними авторами, варто виділити наступні.